

ЩОДО ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

Право на захист – встановлена актами чинного законодавства та гарантована уповноваженій особі чи органу, можливість застосування правоохоронних способів для відновлення порушеного чи оспореного права. Відповідно, це динамічна система, у якій формам захисту (юрисдикційній та неюрисдикційній) відповідають певні правові засоби. Адміністративно-правові засоби захисту прав громадян нарівні із цивільно-правовими та кримінально-правовими й іншими засобами є ваговим сегментом загальної системи захисту прав [1]. Дослідженням поняття адміністративно-правових засобів захисту прав громадян, в тому числі авторських прав займалися такі науковці, як С. С. Алексєєв, А. О. Абрамова, А. Т. Комзюк, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, С. О. Комаров, Б. І. Пугінський, Ю. В. Якимець та ін. Проте, пройшов час і виявились нові загрози, і те, що захист авторських прав потребує комплексного дослідження з позицій адміністративного права, є беззаперечним. Слід відзначити, що в сучасних наукових дослідженнях відсутній єдиний підхід щодо розуміння поняття «адміністративно-правові засоби», а відтак нема чіткого формулювання його змісту. Така ситуація спричинена в тому числі і неоднозначністю підходу сучасних науковців до поняття «правові засоби», різновидом яких і є адміністративно-правові засоби.

Термін «правові засоби» тлумачаться доктринально як певні юридичні категорії та діяння суб'єктів з їх застосування з метою досягнення конкретного результату. До правових засобів відносить також дії: видання підзаконних нормативно-правових актів на основі, на виконання та у відповідності із законом, процес відміни та зміни цих актів, правильне застосування законів тощо. Беззаперечний лідер в теорії права С. С. Алексєєв визначив, що «правові засоби» - це не просто інструменти вирішення тих чи інших соціальних завдань. Соціально-політичний зміст постановки проблеми щодо сутності правових засобів полягає в тому, що вони є не лише соціальною необхідністю, своєрідною об'єктивною закономірністю, а й оптимальним, адекватним умовам цивілізації способом вирішення завдань, котрі постали перед суспільством, способом, що виражає соціальну цінність права як регулятора суспільних відносин [2, с. 154-155].

Вчений Б. І. Пугінський визначив правові засоби як сполучення юридично значимих дій, що здійснюються суб'єктами з дозволенним ступенем (свободи дій) та призначені для досягнення їхніх цілей (інтересів),

що не суперечать законодавству й інтересам суспільства [3, с. 83-87]. На наш погляд, дане визначення не надає повного уявлення про правову сутність таких засобів. Щодо поняття адміністративно-правових засобів А. Т. Комзюк зазначив, що вони є взаємопов'язаними і взаємозалежними, складають цілісну систему, перетинаються з кримінально-правовими, фінансово-правовими, економічними заходами, різноманітними методами організаційно-масової діяльності. Вибір конкретного адміністративно-правового засобу, доцільність його застосування в тій чи іншій ситуації визначаються умовами, що склалися, наявністю певних обставин, завданнями і компетенцією органу (посадової особи), який діє в даній ситуації. Адміністративно-правовими засобами він вважає всю систему адміністративно-правових норм, яка розглядається з позиції їх функціонального призначення для вирішення певного кола соціальних завдань, регулювання відповідних суспільних відносин [4, с. 44-48], що на наш погляд є надто широким їх розумінням, а по-суті, засоби зводяться до норм адміністративного права.

Більш прагматичною видається позиція В. К. Колпакова та О. В. Кузьменко, які зазначили, що за допомогою засобів адміністративного права (норми, відносини, законодавство, компетенція суб'єктів, способи реалізації норм) здійснюється зовнішнє вираження і юридичне оформлення публічного інтересу в управлінні [5, с. 31]. Отже, з наведеного можна встановити, що сутність адміністративно-правових засобів полягає у тому, яким чином зовнішньо виражені публічні і не зовсім публічні інтереси в державному управлінні та самоуправлінні.

Захист порушених прав, у тому числі й авторських прав також охоплює категорію «засоби». З формального боку у ст. 13 Конституції України встановлено, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. З фактичного боку, механізм правового захисту – це динамічна система правових форм, засобів і способів, дія і взаємодія яких спрямована на запобігання порушенням прав людини чи на їх відновлення у випадку порушення. При цьому, захист та його засоби є загальними, які притаманні адміністративному праву взагалі в разі порушення прав, та спеціальними, які забезпечують захист лише окремих порушених прав.

З вище викладеного можна зробити висновок, що адміністративно-правові засоби захисту авторських прав зумовлені юридичною природою порушеного права та спрямовані на захист цього права або безпосередньо, або опосередковано.

Література

1. Соколенко О. Л. Поняття, значення та система адміністративно-правових засобів захисту прав громадян / О. Л. Соколенко // Право і безпека. – 2012. – № 5. – С. 95-100.
2. Алексеев С. С. Теория права / С. С. Алексеев. – М.: БЕК, 1994. – 224 с.

3. Пугинский Б. И. Гражданско-правовые средства в хозяйственных отношениях / Б. И. Пугинский. – М.: Юрид. лит., 1984. – 224 с.
4. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: Монографія / А. Т. Комзюк; [за заг. ред. О. М. Бандурки]. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 345 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

УДК 378.147:346.6(043.2)

Устинова І. П., к.ю.н., доцент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПИТАННЯ СТРУКТУРУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В ході підготовки юристів на сучасному етапі стає нагальною потребою формування у майбутніх фахівців глибоких та ґрунтовних знань в галузі економіки у поєднанні взаємозв'язків з правовими дисциплінами. Саме тому підвищується роль якісного викладання фінансового права України як навчальної дисципліни з точки зору таких позицій: необхідність оволодіння студентами юридичних вузів розуміння фінансово-правових та економічних процесів для ефективного застосування здобутих знань на практиці; формування у студентів-юристів правового світогляду тощо.

Фінансове право як навчальна дисципліна викладається у всіх юридичних вузах та факультетах країни усіх форм власності, і є обов'язковою для вивчення.

При викладанні цієї дисципліни фахівці по різному підходять до вирішення поставленого питання. Пояснюється це тим, що викладання фінансового права проходить частіше на 2 курсі, а студенти, на жаль, не завжди мають відповідну економічну та загальну підготовку, яка конче необхідна при розумінні саме фінансово-правових відносин.

Фінансове право України як навчальна дисципліна наділена більш вузьким змістом, ніж наука фінансового права. Як навчальна дисципліна воно призване надавати студентам комплексні знання стосовно: а) предмету фінансового права як галузі права і як науки (поняття фінансового права, предмет і метод фінансового права, система фінансового права); б) поділу системи фінансового права на дві частини загальну і особливу; в) розділів фінансового права як навчальної дисципліни, які включають в себе відповідні інститути фінансового права; г) інститутів фінансового права як навчальної дисципліни (характер і специфіка фінансово-правових відносин, що входять до відповідного інституту, об'єкти, суб'єкти, зміст відносин, виникнення, зміна і припинення цих відносин).